

www.ketab.ir

محمد بن علی علیه السلام
امام جواد

دکتر مرضیه محمدزاده

انتشارات دلیل ما

▼
محقق بن علی علیه السلام، امام جواد

مرضیه محمدزاده

انتشارات دلیل ما

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۰

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: پرتو شمس

چاپ: نگارش

قیمت: ۷۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۹۷ - ۷۱۸ - ۴

تلفن و نمابر: ۷۷۴۴۹۸۸ - ۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵۱)

آدرس: قم، صندوق پستی ۱۱۵۳ - ۲۷۱۳۵

info@Dalilema.com

WWW.Dalilema.com (خرید از طریق سایت امکان پذیر است)

مراکز پخش:

- ۱) قم، انتهای خیابان صفائیه، بعد از کورچه شماره ۳۹، پلاک ۷۵۹، طبقه دوم، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۷۷۳۷۰۱۱ - ۷۷۳۷۰۰۱
- ۲) تهران، خیابان انقلاب، خ فخررازی، فروشگاه دلیل ما، پلاک ۶۱، تلفن ۶۶۴۴۴۱۴۱
- ۳) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی باغ نادری، کوچه شهید خوراکیان، مجتمع تجاری گنجینه کتاب، طبقه اول، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۲۲۳۷۱۱۳ - ۵

سرشناسه: محمدزاده، مرضیه، ۱۳۳۷ -

عنوان و پدیدآور: محمد بن علی علیه السلام، امام جواد / مرضیه محمدزاده.

مشخصات نشر: قم: دلیل ما، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۴۱۶ ص.

شابک: ISBN: 978 - 964 - 397 - 718 - 4

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: محمد بن علی علیه السلام، امام نهم علیه السلام، ۱۹۵ - ۲۲۰ ق.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ م ۳ ۲۳ / م ۴۸ BP

شماره رده دیویی: ۲۹۷ / ۹۵۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۹۱۷۶۵

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه استاد
۱۵	پیشگفتار

فصل اول

زندگانی تاریخی امام جواد علیه السلام / ۴۳

۲۵	بخش اول: طلوع خورشید
۲۶	کنیه و القاب
۲۶	شماایل
۲۸	نقش خاتم
۲۸	مادر امام <small>علیه السلام</small>
۴۹	همسران امام <small>علیه السلام</small>
۵۰	فرزندان امام <small>علیه السلام</small>
۵۵	بخش دوم: شخصیت و صفات امام <small>علیه السلام</small>
۶۳	بخش سوم: نصوص و دلایل امامت
۷۱	دلایل امامت امام <small>علیه السلام</small>
۷۲	آغاز امامت امام <small>علیه السلام</small>

بخش چهارم: مسائل تاریخی زمان امام <small>علیه السلام</small>	۷۳
۱- سفرهای امام <small>علیه السلام</small>	۷۳
۲- ازدواج.....	۷۶
۳- فرقه‌های موجود در زمان امام <small>علیه السلام</small> و برخورد امام <small>علیه السلام</small> با آنان.....	۷۹
۴- علم و دانش در عصر امام <small>علیه السلام</small>	۹۵
بخش پنجم: مسائل سیاسی دوران امام <small>علیه السلام</small>	۱۰۱
۱- خلفای معاصر امام <small>علیه السلام</small>	۱۰۳
۲- فتنه خلق قرآن.....	۱۱۴
۳- تقیه.....	۱۱۵
۴- بازگشت فدک.....	۱۱۸
۵- وکالت.....	۱۱۸
۶- نقش امام <small>علیه السلام</small> در حرکت‌های زمان.....	۱۲۲
۷- کرامات و امور خارق العاده.....	۱۲۹
بخش ششم: اصحاب و راویان امام <small>علیه السلام</small>	۱۳۹
بخش هفتم: غروب خورشید.....	۱۸۷
شهادت.....	۱۸۷
مزار امام <small>علیه السلام</small>	۱۹۰
علمای مدفون در کاظمین.....	۱۹۰
زیارت امام <small>علیه السلام</small>	۱۹۱
سخن چند اندیشمند در مورد امام <small>علیه السلام</small>	۱۹۳

فصل دوم

زندگانی معرفتی امام جواد علیه السلام / ۱۹۵

بخش اول: توقیعات.....	۱۹۷
نامه‌های امام <small>علیه السلام</small> به علی بن مهزیار.....	۲۰۰

۲۰۴	۶	نامه‌های امام <small>علیه السلام</small> به سعد الخیر
۲۰۹	۷	نامه امام <small>علیه السلام</small> به علی بن اسباط
۲۱۰	۸	نامه‌های امام <small>علیه السلام</small> به ابراهیم بن محمد همدانی
۲۱۱	۹	نامه امام <small>علیه السلام</small> به حسین بن عبدالله نیشابوری
۲۱۳	۱۰	نامه امام <small>علیه السلام</small> به ابوالحسن بن حصین
۲۱۳	۱۱	نامه امام <small>علیه السلام</small> به مسئول حمل بار
۲۱۵		بخش دوم: مناظرات
۲۱۶		مناظره با یحیی بن اکثم
۲۲۵		بخش سوم: احادیث تفسیری
۲۲۵	۲	اسماء و صفات الهی
۲۳۳		یگانگی خداوند
۲۳۳		آیه لا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ
۲۳۴		توحید
۲۳۴		پرستش پروردگار
۲۳۵		معنای صمد
۲۳۶		سوره قدر
۲۳۷		ناسخ و منسوخ
۲۳۹		بخش چهارم: معرفت و شناخت
۲۳۹		شناخت
۲۴۲		دانشمندان
۲۴۶		صفات مهدی (عج)
۲۴۹		بخش پنجم: مناجات
۲۴۹		مناجات الوسائل الى المسائل
۲۸۷		ستایش خداوند
۲۸۷		زیارت قبور

۲۸۹ نفرین بر غالیان
۲۹۰ دعاهای مختلف
۲۹۳ بخش ششم: حرز و تسبیح
۲۹۳ حرز
۲۹۴ حرز امام در مصون ماندن از آسیب‌ها
۳۰۶ تسبیح
۳۰۹ بخش هفتم: احادیث و اشعار
۳۰۹ احادیث امام <small>علیه السلام</small> از اجدادش
۳۱۳ احادیث اخلاقی
۳۴۹ اشعار منسوب به امام <small>علیه السلام</small> در رثای پدر بزرگوارش
۳۵۱ فهرست منابع و مأخذ
۳۷۱ نمایه آیات
۳۷۳ نمایه روایات
۳۸۲ نمایه اشخاص
۳۹۳ نمایه وقایع
۳۹۵ نمایه خاندان، قبائل، فِرَق و مذاهب
۳۹۹ نمایه اماکن جغرافیایی
۴۰۲ نمایه کتب

مقدمه استاد

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين
بانوی فاضل ارجمند و محتب دقیق و دانشمند دکتر مرضیه محمدزاده - دامت
افاضاتها - نسخه‌ای از کتاب شریفی را که درباره امام همام حضرت ابو جعفر محمد بن
علی الجواد سلام الله علیه و علی آبائه المنتجبین و اولاده المعصومین تألیف فرموده
است، پیش از آنکه آن کتاب مستطاب به زیور چاپ مزین گردد = و به قول معروف: به
صورتی نوبرانه = لطفاً برای این ناچیز ارسال فرموده‌اند.

به راستی زحمت و دقتی که این بانوی گرامی = و خدای توفیقش را روزافزون
فرماید = که در حال حاضر در نوع خود از افراد کم‌نظیر است، در فراهم آوردن این
دسته گل، با گل چینی از سیصد و چهار مرجع که بسیاری از آن از جمله مراجع موثق و
مآخذ معتمد شیعه است، تحمل فرموده، و آنرا با خلوص نیتی که مشهود است به
دوستان اهل بیت علیهم السلام عموماً و به جویندگان شرح حال حضرت امام جواد
سلام الله علیه خصوصاً، هدیه کرده است قابل تقدیر بسیار و تحسین بی‌شمار است.
ظهور چنین کتاب شریفی که در آن احوال و اقوال آن امام نازنین، در طول حیات
هرچند چون ستاره سحری کوتاه ولی بسیار پربرکت ایشان به طور مشروح و مستند
بیان شده باشد، در این زمان بسیار ممدوح و مغتنم است، زیرا کمبود چنین کتابی در
مجموعه آثار فرهنگی و مکتوب درباره حضرت جواد علیه السلام، به زبان فارسی محسوس

بود و از آنجا که عامه شیعیان فارسی زبان و فارسی خوان که از موهبت خدادادی محبت و سرسپردگی به محمد و آل محمد علیهم السلام بهره مندند و قدر و ارج این نعمت بزرگ را که خداوند متعال به کرم خود بر آنان ارزانی داشته و طینت پاک آنان را از بازمانده طینت ائمه هداة سرشته است که: (اِنَّ شِيعَتَنَا خُلِقُوا مِنْ فَاضِلِ طِينَتِنَا...)، بر این معنی ناظر است بخوبی می دانند، به چنین کتاب جامع و سودمندی دسترسی نداشتند، بلی بزرگانی چون علامه عالی مقدار حضرت مجلسی دوم و یا مرحوم سپهر کاشانی و اخوای مرحوم رضوان جایگاه حضرت محدث قمی قدس الله اسرارهم.

شرح حال نسبتاً مفصل و یا مختصری را از زندگانی حضرت جنود علیه السلام ثبت و ضبط فرموده اند، ولی بدیهی است به سبب تحوّل و تطوّر نثر فارسی، اینک از توجه فارسی زبانان به آن کتب کاسته شده و شاید بتوان گفت احتمالاً خواندن و درست فهمیدن آن کتب برای بیشتر ایرانیان و خاصه در طبقه جوان آنان = که خدای متعال همواره آنان را از شرور و فتنه ها در پناه خود نگهدارد = به آسانی میسر نیست، مضاف بر اینکه هیچ یک از آن کتب آن چنانکه باید و شاید «جامع الاطراف» و در بردارنده بیان احوال و اقوال و حالات و صفات و مقامات زفیع آن حضرت سلام الله علیه نمی باشد، گرچه مرحوم مبرور محدث قمی اعلی الله مقامه قریب چهل صفحه از کتاب مستطاب «منتهی الامال» به ترجمه حضرت جنود علیه السلام اختصاص داده است، اینهمه در تراجم موجود به زبان فارسی درباره آن حضرت علیه السلام تقریباً می توان گفت هیچ یک شرح مبسوط و مفصلی که حاوی مجموعه ای از آنچه در کتب و مراجع مختلف و متفرق درباره حضرت جنود علیه السلام از ولادت تا وفات آمده است تألیف فرموده اند. و اینک حق تعالی با نظره رحیمه ای که به بانوی محترم فاضل دکتز مرضیه محمدزاده که به مناسبت همسری با جناب سید احمد موسوی به شرف انتساب نسبتش به حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام الله علیها نائل شده است داشته، به مشارک الیها، این توفیق را مرحمت فرموده است که چنین تألیف شریف نفیسی را (که تا آنجا که این فقیر مهجور در این غربت و آوارگی اطلاع دارد، در این

ایام کس دیگری این چنین موفقیت را نیافته است (= فراهم آورد و اولاً آن را به پیشگاه والای حضرت امام ابو جعفر ثانی محمد بن علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه، تقدیم کند و در ثانی نتیجه کوشش و زحمت بسیار بسیار ارزنده خود را به شما خوانندگان گرامی هدیه فرماید، و تقبل الله منها و جزاها بأحسن الجزاء انه قریب مجیب.

انشاء الله تعالی، خداوند رحیم رحمان به این بانوی گرامی که، انوار ولایت علوی و محبت عترت طاهره علیهم السلام در اوراق و صفحات و کلمات این کتاب متجلی است، سلامت و مزید توفیق و سعادت عطا فرماید و روزی روزی بر عزت و حرمت او بیفزاید، و شعله عشق به عترت طاهره را همواره در دل ایشان فروزنده بدارد چرا که آن چراغی است که این خانه بدان خانه برند، آری عشق محمد و آل محمد علیهم السلام شعله فروزانی است که مایه حیات روحانی و روشنائی و آرامش قلب شیعیان مخلص، و پناهگاه وثیق و استوار آنان در هر بلاد گرفتاری است و موجب دلگرمی ایشان در این دنیای پُر از نگرانی و آشرب و رستگاری و نجاتشان در «یوم لا ینفع مالٌ ولا بنونٌ الا من اتى الله بقلب سلیم» است زیرا محبت اهل بیت و عشق به آنان علیهم السلام فقط در «قلب سلیم» مستقر می گردد که قال رسول الله صلی الله علیه و آله: «یا علی لا یحبک الا مؤمن ولا یبغضک الا منافق» و «عنوان صحیفه المؤمن حب علی بن ابی طالب».

گرچه بانوی مؤلف دانشمند این کتاب فصل خاصی به سخنان گهربار حضرت امام تقی جواد علیه السلام اختصاص داده است و بسیاری از احادیث منسوب به آن حضرت را نقل فرموده‌اند ولی این ناچیز اجازه می‌خواهد سخن خود را به کلام معجز نظامی از آن حضرت مزین سازد که ختام این نوشته بسبک گردد:

مرحوم ملا عبدالصمد همدانی شهید مقتول به دست خبایتکار وهابیه در هجوم آنان به کربلای معلی به سال ۱۲۱۶ هجری در عید غدیر در کتاب شریف «بحر المعارف» مرسلاً چنین نقل می‌کند: والعهدة علیه:

«سئل أبو جعفر الثانی علیه السلام عن «الغریب» فقال:

الذی یطلبه رضوان الجنة فلا یجده، ومالك النار فلا یجده ویطلبه جبرئیل فی

السَّمَوَاتِ فَلَا يَجِدُهُ وَيَطْلُبُهُ ابليس في الأرض فلا يجده، فقال له بعض أهل المجلس قد تظرت قلوبنا يا ابا جعفر فأين يكون هذا الغريب فقال: في مقعد صدق عند مليك مقتدر». الآية.

از امام ابو جعفر علیه السلام پرسیدند «غریب» کیست؟ فرمود: او آنست که «رضوان» در بهشتش می جوید و نمی یابد، و «مالک» در دوزخ می جویدش و نمی یابد، و «جبرئیل» در آسمانش می جوید و نمی یابد و «ابلیس» در زمین می جویدش و نمی یابد، یکی از حاضران مجلس عرض کرد یا ابا جعفر دلها مان را شکافتی و پاره فرمودی، پس این غریب در کجاست؟ گفت: اندر مقام گاه ایشان است، و نزدیک پادشاهی باشند توانا». (ترجمه آیه شریفه از ترجمه تفسیر طبری است).

بنده مهدوی دامغانی عرض می کند این حدیث را از آن آوردم که آن را مصدوقه حدیث شریف دیگری سازم و آن حدیث دیگر این است: «... فقال رسول الله صلى الله عليه وآله: يا علي أما علمت أن من أحبنا واتكل محبتنا، أسكنه الله معنا وتلاهذه الآية: في مقعد صدق عند مليك مقتدر».

«رسول الله صلى الله عليه وآله گفت: یا علی تو ندانی که هر که ما را دوست دارد و دعوی محبت ما کند، با ما باشد در درجه ما: فی مقعد صدق عند ملیک مقتدر». (تفسیر «جلاء الاذهان» گازر (ره)، ج ۹، ص ۳۰۷ به نقل از تفسیر کبیر ابو اسحاق ثعلبی نیشابوری علیه السلام).

با آراستن این چند صفحه به آیه شریفه مذکور، این نوشته را به پایان می رساند. و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین».

فقیر کترین احمد مهدوی دامغانی

فیلا دلفیا - بیست و نهم شهر الله المبارک ۱۴۳۱